

#### **Bulanık Mantık**

(MÜH 425 – Bilgisayar Müh. Böl.)

Prof.Dr. Yaşar BECERİKLİ

Hafta-3 Bulanık Kümeler- Üyelik Fonksiyonları

# <u>iÇERİK</u>

- Teorinin mucidi: Lutfi Asker Zadeh
- Bulanık Mantığa Giriş
- Bulanık Kümeler
- Temel İşlemler
- Kural Tabanı
- Bulandırma, Durulama
- Üyelik Fonksiyonları
- Çıkartım Sistemleri
- FAM tablosu,
- Uygulamalar

#### **Neden Bulanık Mantık**

- Sezgisel and karar/kural tabanlı yapı
- Matematiksel modele ihtiyaç yok
- Üyeler ve üye olmayan değişkenler arasında düzgün (smooth) bir geçiş sağlar
- Göreceli olarak basit, hızlı ve adaptive yapıya sahip
- Problem/sistemdeki dalgalanmalardan (fluctuations) az etkilenir (Less sensitive)
- dilsel (linguistic) veya tanımsal (descriptive) kurallar ile matematiksel olarak ifade edilmesi güç problemlere genel tasarım amaçları gerçeklenebilir

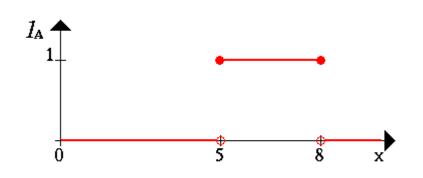
## **Bulanık Mantık Uygulamaları**

- •Örüntü tanıma ve sınıflama
- Bulanık Kümeleme (Fuzzy clustering)
- •Görüntü ve ses işleme
- Bulanık sistem ile tahmin
- Bulanık Kontrol (Fuzzy control)
- Bulanık hata takibi (Diagnosis)
- Optimizasyon ve karar verme
- Biyomedikal uygulamalar
- Savunma sanayi
- Hava durumu tahmini
- Otomotiv elektroniği
- •Klima sistemler

#### Crisp Küme

- **Boolean/Crisp set A** is a mapping for the elements of S to the set  $\{0, 1\}$ , i.e., A:  $S \rightarrow \{0, 1\}$
- Characteristic function:
- $\mu_A(x) = \begin{cases} 1 & \text{if x is an element of set A} \\ 0 & \text{if x is not an element of set A} \end{cases}$

# Bulanık Küme Tanımı



Classical set A in X is a set of ordered pairs

$$A = \{(x, I_A(x)) | x \in X\},$$
 defined by **indicator**

function  $I_A(x) \in \{0,1\}$ 

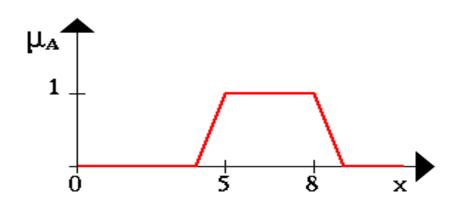
Fuzzy set A in X is as a set of ordered pairs

$$A = \{(x, \mu_A(x)) | x \in X\},$$

defined by **membership** 

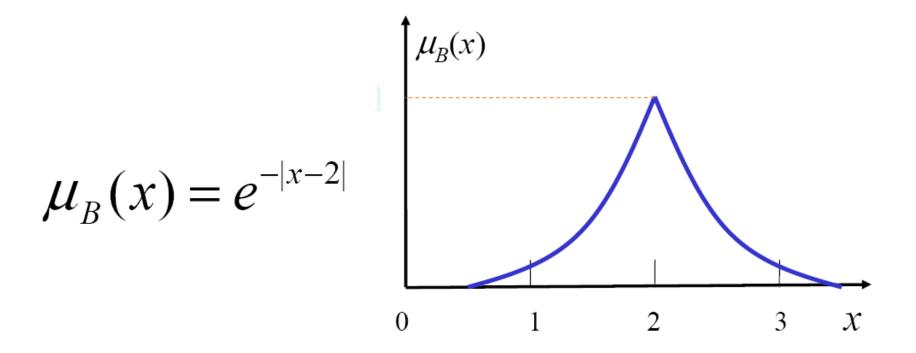
function

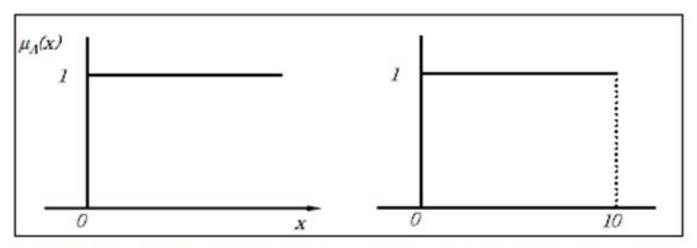
$$0 \le \mu_A(x) \le 1$$



## Bulanık üyelik (membership) fonksiyonu

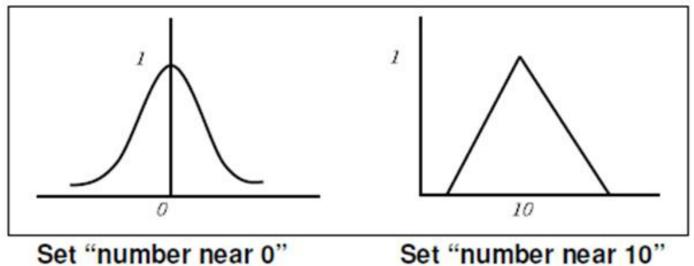
The set, B, of numbers *near* to 2 can be represented by a membership function:





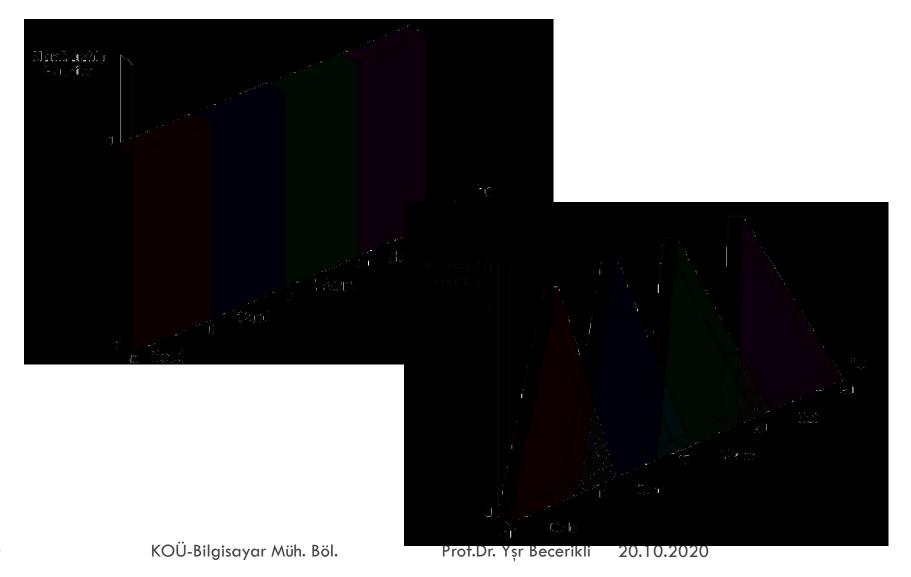
Set "positive number"

Set "positive number not exceeding 10"



Set "number near 10"

#### Crisp ve Bulanık üyelik fonksiyonları



# Bulanık Üyelik Fonksiyonları: S-funksiyonu

#### The S-function can be used to define fuzzy sets

$$S(x, a, b, c) =$$

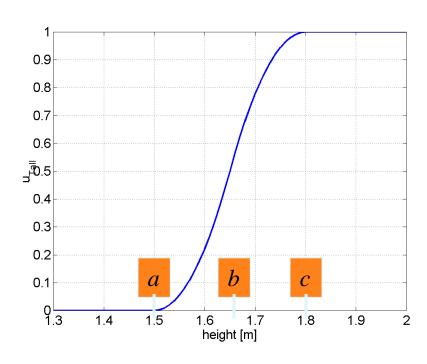
- 0
- $1 2(x-c/c-a)^2$
- **-** 1

for 
$$x \leq a$$

for 
$$a \le x \le b$$

for 
$$b \le x \le c$$

for  $x \ge c$ 



## Bulanık Üyelik Fonksiyonları: **II-Funksiyonu**

 $\Pi(x, a, b) =$ 

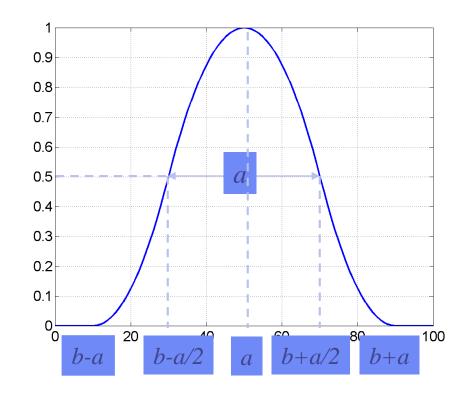
$$-S(x, b-a, b-a/2, b)$$

for 
$$x \le b$$

$$-1 - S(x, b, b+a/2, a+b)$$
 for  $x \ge b$ 

for 
$$x \ge b$$

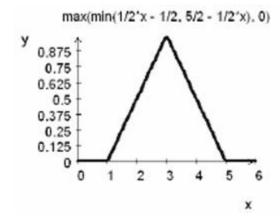
E.g., *close* (to a)



## Bulanık Üyelik Fonksiyonları Üçgen ÜF

#### Triangular MF:

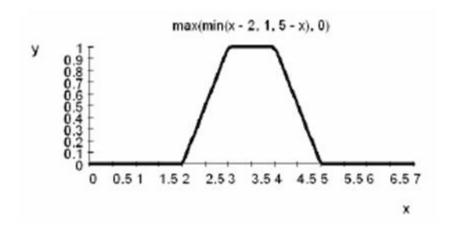
triangularmf 
$$(x, c, h) = \max\left(\min\left(\frac{h-c+x}{h}, \frac{c+h-x}{h}\right), 0\right)$$



#### Bulanık Üyelik Fonksiyonları Yamuk ÜF

#### Trapezoidal MF:

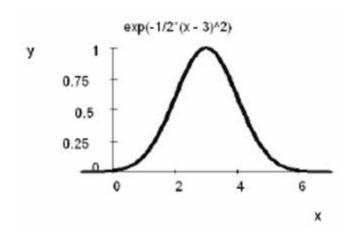
trapmf 
$$(x, a, b, c, d) = \max\left(\min\left(\frac{x-a}{b-a}, 1, \frac{d-x}{d-c}\right), 0\right)$$



#### Bulanık Üyelik Fonksiyonları Gauss ÜF

Gaussian MF:

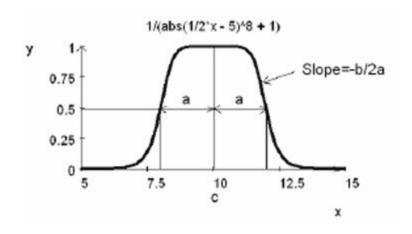
gaussmf(x, c, s) = e 
$$-\frac{(x-c)^2}{2 \cdot s^2}$$



### Bulanık Üyelik Fonksiyonları Genelleştirilmiş Bell ÜF

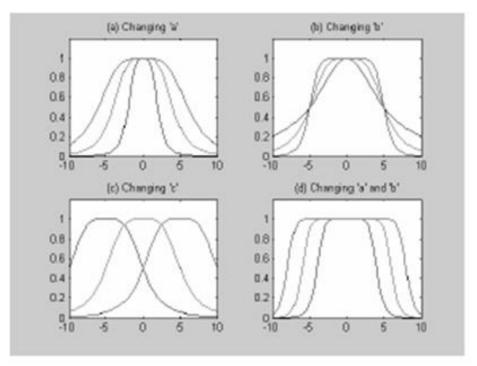
#### Generalized bell MF:

gbellmf(x, a, b, c) = 
$$\frac{1}{\left|\frac{x}{a} - \frac{c}{a}\right|^{2 \cdot b} + 1}$$



## Bulanık Üyelik Fonksiyonları Genelleştirilmiş Bell ÜF Generalized bell MF:

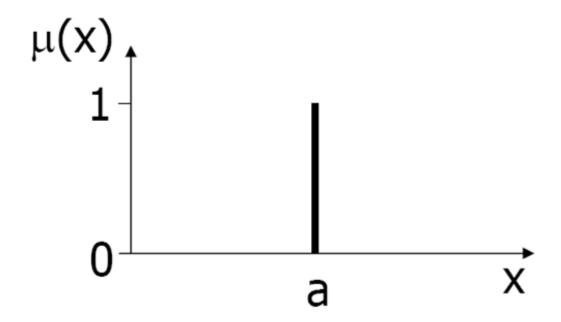
gbellmf 
$$(x, a, b, c) = \frac{1}{\left|\frac{x}{a} - \frac{c}{a}\right|^{2 \cdot b} + 1}$$

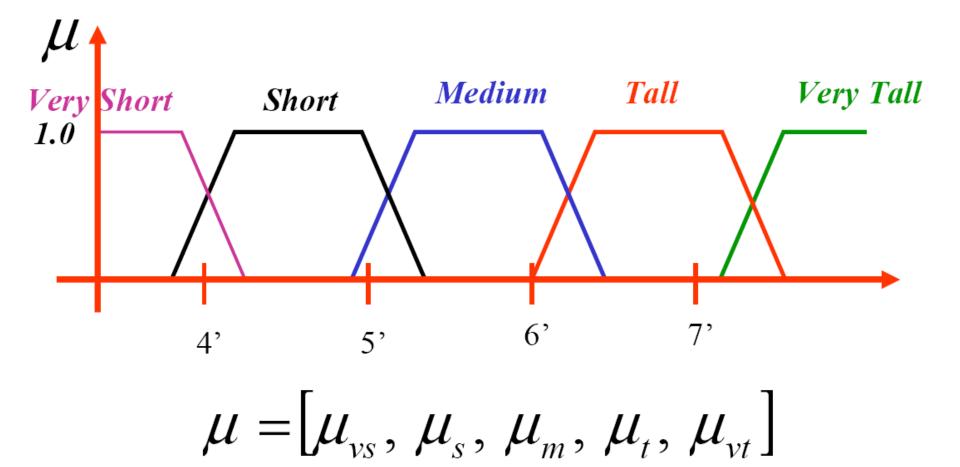


Prof.Dr. Yşr Becerikli

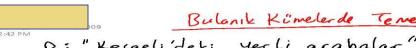
#### Bulanık Üyelik Fonksiyonları Singleton ÜF

# Singleton: (a,1)





Prof.Dr. Yşr Becerikli



D: "Koraeli'deki yerli arabalar"

F: "

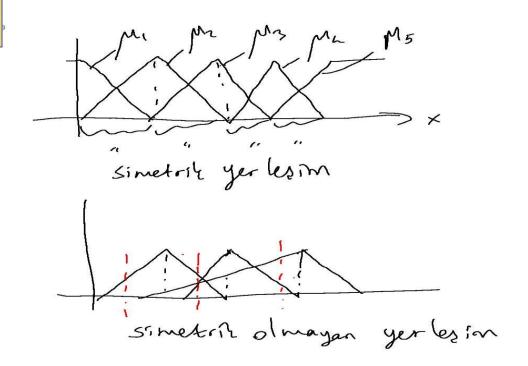
"Yarli almayan arabalar" Eper X1 markalı arabaların 9/065'i NERLI ize 0.65 üyeli? derecesine sahiptir. Verl: olmayan arabalar  $M_F(X_1)=1-M_D(X_1)=0.35$  (%35) Maxlab: X=0:100; mfD= trimf(x, [0 0 100]);

mfF= 1- mfD;

plot(x,mfd,':k',x,mfF,'k');

mfF= Loimf(x, [0 100 100]);

bmg Sayfa 6





clear;

x=0:100; mfd=trimf(x,[00100]); mfF=1-mfd; plot(x,mfd,':k',x,mfF,'k'); pause; hold on; plot(x,max(mfd,mfF)); Tuesday, October 13, 2009 1:18 PM Kesizim (Intersection)

$$M_{DDE}(x) = min(Mo(x), M_{E}(x))$$

$$Mone$$

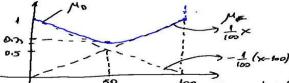
$$Mone$$

$$Mone$$

x=0:100; mfd=trimf(x,[00100]); mfF=1-mfd;

clear;

mfF=1-mfd; plot(x,mfd,':k',x,mfF,'k'); pause; hold on; plot(x,max(mfd,mfF)); pause; hold off; plot(x,min(mfd,mfF));



Bir sesit Kesis, and m.

MORE(X) = + (MO(X), ME(X)) = MO(X). ME(X) = - 1002 X (X-100)

Not: P(ANB)=P(A).P(B) (beginning ide)

